

Protokoll fra møte i Katolsk-luthersk samtalegruppe (KATLUSA)

3. desember 2021

Sted: Akersveien, Oslo katolske bispedømme

Til stede fra Den katolske kirke: Biskop Bernt Eidsvig, Oddvar Moi, Else-Britt Nilsen, samt Knut Ruyter

og Hans Rossiné (gjester)

Til stede fra Den norske kirke: Biskop Kari Veiteberg, Kjetil Aano, Einar Vegge, Aud V. Tønnessen, samt Einar Tjelle (sekretær)

Biskop Bernt Eidsvig ønsket velkommen og ledet møtet.

Sak 1/21: Godkjenning av innkalling og dagsorden og protokoll fra forrige møte.

Dette ble godkjent.

Sak 2/21: Informasjon fra kirkene

Den katolske kirke:

- En [Rapport fra advokatbyrået Wiersholm](#) om begrensinger i tros- og livssynsfrihet under pandemien stiller blant annet spørsmål om kirkene var for tålmodige, og om det var for lite kunnskap om religionsfeltet hos myndighetene. En opplevd urettferdighet i forhold til for eksempel kinoers praksis under pandemien.
- Oslo-menighetene er tilbake til normalen med tanke på messebesøk. Vil nok se at messebesøket vil synke snart med økte restriksjoner, men håper på en mer fleksibel behandling enn under siste smittebølge.
- Ny biskop i Trondheim, Erik Varden, ble bispeviet 3. oktober 2020.
- Det foregår restaurering av flere bygg i OKB.
- Munkeby Mariakloster (Levanger/Stiklestad) har vært i drift i over ti år, med flere oppgraderinger i det siste.
- Rekruttering av nye prester og OKBs økonomi går nå relativt greit.
- Pater Oddvar Moi ønskes velkommen som ny i KATLUSA.

Den norske kirke:

- Den nye trossamfunnsloven, med virkning fra 1.1.21, medfører en del nye forandringer, og den er en pådriver på et pågående og omfattende arbeid med struktur/kirkelig organisering, hvor det blant annet diskuteres hvordan det best kan etableres én arbeidsgiverlinje.
- Mange av prestene blir nå pensjonister. Rekruttering er derfor et stort tema.
- Samarbeidsrådet for tros- og livssyn (STL) er 25 år, og i høst ble Oslo STL etablert i Oslo, en viktig arena for begge kirkene.

- Pandemien har skapt bekymringer, men også kreativitet. En bekymring er å miste mange som ønsker dåp.
- Flere viktige saker fra høstens kirkemøte, blant annet om kirkens kulturelle arv. Se [vedtaket](#)
- Bispemøtet har laget en betenkning, Guds skaperverk – vårt hjem, som kopler engasjementet for skaperverket til gudstjenestens ulike ledd. Hftet ble utdelt.
- 18.-27. mars er det igjen www.kirkemusikkfestivalen.no i Oslo.
- Det lutherske verdensforbund (LVF) har fått ny generalsekretær, Anne Burghardt fra Estland, etter at Martin Junge avsluttet i høst. Det er igangsatt et arbeid mellom LVF og PCPCU om Confessio Augustana (CA) 1530. Dette bør KATLUSA følge med på. Det ble en samtale om dette knyttet til tusenårsjubileet i 2030:
  - CA og «Nasjonaljubileet» i 2030 bør sees sammen.
  - Hvilken nasjonsidentitet knytter man seg til? Og hvordan planlegges det for en økumenisk feiring?
  - Interessant å se planene i kontrast til profilen 1930-jubileet hadde.
  - All grunn til å følge med. Jubileer kan fort bli katalysator for noe større.
  - For Den katolske kirke vil en særlig feiring av St. Olav og helgener være sentralt, i tillegg til felles økumenisk feiring.
  - Den norske kirke har et bredere perspektiv hvor også minoritetsperspektivet blir viktig.
  - Våre to kirker bør gjøre noe sammen i forkant/under feiringen, for eksempel knyttet til fellesdokumentet «From Conflict to Communion».
  - En felles frykt er at det igjen kan bli en nasjonalistisk overtone, men her kan Den katolske kirkens internasjonale identitet være med å demme opp for dette.

Sak 3/21: Overgrepsskandalene – hvorfor skjer dette igjen og igjen, og hva gjør vi?

Det siste halve året har flere saker kommet til overflaten, særlig etter rapporten fra en uavhengig fransk granskingskommisjon, som siden 2018 har forsøkt å kartlegge omfanget av overgrep i den katolske kirken i landet. **Professor Knut W. Ruyter** innledet til samtale med refleksjoner rundt temaet *seksuelt misbruk av barn i kirken, årsaker og forebygging*. Hans foredrag i form av en powerpointpresentasjon ligger vedlagt til KATLUSAs medlemmer. (Til saken forelå også den franske rapporten (kort sammendrag på engelsk), samt flere fagartikler).

Knut Ruyter framhevet blant annet at det ikke finnes enkle årsaksforklaringer eller sammenhenger (heller ikke med de mest «populære», sølibat, homofili, makt, osv.) – heller ingen entydige prediktorer/faktorer. Det gjør det umulig å tegne en profil. Uansett bidrar ytre tiltak til å redusere muligheter. Individuelle forhold kan disponere for (risikofaktorer) overgrep (røde flagg). Systemiske forhold (organisatoriske, læremessige) kan være risikofaktorer for misbruk. Hvis man skal komme i rette med risikofaktorene, vil jeg sette inn støtet på to felt: rekruttering, formasjon, utdanning og veiledning av prester OG utdanning av barn og ungdom til grensesetting og motstand, understreket Ruyter.

Utdrag fra samtalen, med vekt på «norsk kontekst»:

- Utdanningen av prester og barne-/ungdomsarbeidere må adressere disse temaene, inkludert ferdigheter på grensesetting.
- Det var knapt noe forberedelse i våre presteutdannelser i Norge på dette punktet, men det finnes i de katolske seminarene nå. Obligatorisk psykologisk rådgiving/prøving er kommet inn, men sent, både i DKK og Dnk; tidligere ble «problemprester» bare «flyttet på».
- Viktig å evaluere og etterprøve våre virksomheter hele tiden
- Kan være verdt å gjøre en lignende undersøkelse i Norge som den i Frankrike, med den hensikt å avdekke, identifisere ofre og bidra til å hjelpe dem.
- Påfallende lite oppmerksomhet på ofre (vs. overgriper). Gjennom de erfaringene de har hatt, har mange også frafalt troen.
- Hvilken kompetanse trenger en åndelig veileder, for eksempel av sexologi, ikke bare sjelesorg/teologi? Viktig at det ikke bare blir «spirituell» veiledning, men en mer omfattende, helhetlig.
- Problemet er ikke begrenset til Den katolske kirke, men i mange ulike kirker. Det er mye uavdekt i protestantiske kirker. for eksempel i det globale sør.
- Multikulturelle ulikheter: I afrikanske settinger er unge jenter i mye større grad utsatt for overgrep (jf. også lignende tall fra Dnk-sammenheng). Kontekstuellet betinget.
- Det er maktpersonen som sitter med ansvaret, «tilgivelse» er som regel feil.
- En skriftlig beklagelse i «arkivet» kan være viktig for å komme videre.
- Snakke tydelig i det offentlige rom hva som ikke er greit/lov. (Barn kan synes det er «gjevt», særlig med oppmerksomhet).
- Fra offer til vitne: det at de får en annen rolle, kan gi en annen verdighet.
- Det snakkes ikke nok om barns rettigheter.
- Makt har endret seg i Dnk, men fremdeles er det asymmetriske relasjoner som må snakkes mer om. En etikk rundt barn er ikke nok utviklet/fokusert.
- En endring i skikkethetsloven (2017/18) var viktig. Presten kom sent inn i dette. En hovedhensikt er å beskytte barn. I dag må man levere inn en politiattest for å arbeide med barn og unge.
- Troskongregasjonens rolle ble problematisert. Opprørende at sakramentet og presten forsvarer, og ikke offeret.
- Feministteologi (og i grunn flere teologier) problematiserer at kirken er en feminin mottakende passiv part, presten en utøvende givende part. En utvikling av det læremessige må i så fall endres, kvinner få mer plass i strukturer/ledelse. Men er det springende for misbruk? Ross (jf. fagartikkel) kan ikke utelukke det.
- Kirkene våre har et ansvar for å avdekke og gjøre noe med dette, og det er avgjørende for en misbrukt å bli trodd!

Sak 4/21: Retreat og spiritualitet.

Saken ble utsatt.

Sak 5/21: Eventuelt og neste møte

- Det ble delt ut et felles brev fra PCPCU/LVF datert 27. oktober om dokumentet Baptism and Growth in Communion, som KATLUSA tidligere har studert. Det er kommet noen kritiske kommentarer fra troskongregasjonen (CDF), som gjør at status for fellesdokumentet er et studiedokument, ikke klar for resepsjon.
- Det blir en økumenisk solidaritetsgudstjeneste/forbønns-gudstjeneste for Sri Lanka 15. januar kl. 11 i Romsås kirke. Oslo katolske bispedømme, Oslo bispedømme i Den norske kirke, Caritas og Mellomkirkelig råd er blant arrangørene.
- Neste møte i KATLUSA blir i april eller mai. Sekretær sender en doodle på nyåret med mulige datoer.